

- **Ο Πέτρος και η Αγγελικούλα μετά τις γιορτές των Χριστουγέννων στέλνουν ένα γράμμα στον πατέρα τους, που βρίσκεται στην εξορία.** (Ε. Αλεξίου, [“Όμως ο μπαμπάς δεν ερχόταν”](#)).

05/01/1953

Γεια σου μπαμπά,

Καλά Χριστούγεννα!!! Πώς περνάς εκεί στην εξορία; Ελπίζουμε να είσαι καλά. Αυτές οι γιορτές ήταν δύσκολες για εμάς, αλλά κυρίως για την μαμά που δεν την δέχτηκαν σε καμία δουλειά φέτος και αναγκάστηκε να ζητιανέψει. Πολλές φορές έπαιρνε και εμάς μαζί της. Μας άρεσε όμως, γιατί πηγαίναμε και βλέπαμε μια βιτρίνα ενός μαγαζιού που είχε ένα μεγάλο, όμορφο Χριστουγεννιάτικο σιδηρόδρομο. Όταν αναφέραμε στη μαμά ότι είναι το δώρο που θα θέλαμε για τις γιορτές μας απάντησε ότι όταν γυρίσεις από την εξορία θα μας τον αγοράσεις εσύ. Ξέραμε βέβαια ότι ήταν αρκετά ακριβός αλλά όταν θα γυρίσεις θα έχουμε και εσένα μαζί μας και τον σιδηρόδρομο!!!

Πόσο πιο τέλεια μπορεί να γίνει;

Εμείς σε περιμέναμε να σε δούμε και τα Χριστούγεννα και την Πρωτοχρονιά, εσύ όμως δεν εμφανίστηκες. Δεν πειράζει, λογικά θα σε κράτησαν λίγο περισσότερο για να τυλίγεις τα δώρα, να φτιάχνεις κουραμπιέδες και μελομακάρονα για τα καλ παιδιά όπως μας είπε η μαμά. Όταν γυρίσεις φέρε και για εμάς λίγα γιατί φαίνονται πολύ νόστιμα από τις βιτρίνες των φούρνων όπως τα βλέπουμε. Η μαμά όμως λέει ότι δεν μπορούμε να τα αγοράσουμε.

Ο σιδηρόδρομος δεν πουλήθηκε ακόμα σε αντίθεση με τα άλλα παιχνίδια που το περιτριγύριζαν, οπότε θα προλάβεις να μας τον αγοράσεις όταν επιστρέψεις.

Η μαμά είναι γενικά καλά παρόλο που ζορίζεται οικονομικά, όμως πάντα μας ενθαρρύνει και μας βοηθάει.

Τέλος, σε περίπτωση που δεν μας αναγνωρίσεις, ο Πέτρος έχει γίνει ένα ψηλό λεπτό αγοράκι, με καφέ μαλλιά και μάτια και έχει και μια φακίδα στο μάγουλο του. Η Αγγελικούλα έχει ίσια μακριά μαύρα μαλλιά και πράσινα μεγάλα μάτια, που η μαμά λέει πως είναι ιδιά με τα δικά σου.

Αυτά από εμάς, ελπίζουμε να σε δούμε σύντομα!!! Σε αγαπάμε και μας λείπεις.

Με πολλή αγάπη,
Πέτρος κ Αγγελικούλα

.....Αβραμίδου Σοφία, Β1

Κυριακή, 5 Ιανουαρίου 1954

Αγαπημένε μας μπαμπά,

Πέρασαν οι γιορτές και σκεφτήκαμε να σου στείλουμε ένα γράμμα, για να μάθουμε πώς είσαι. Η Αθήνα είναι υπέροχη αυτές τις μέρες. Όμως, όλοι οι άνθρωποι είναι στενοχωρημένοι. Εμείς με την μαμά πηγαίνουμε κάποιες μέρες στην οδό Αιόλου, να δούμε τον κόσμο και τις βιτρίνες.

Σε ένα κατάστημα υπάρχει ένας τεράστιος σιδηρόδρομος, που πιάνει όλη την βιτρίνα. Είναι διακοσμημένος με λαμπάκια που αναβοσβήνουν και κάνει συνέχεια γύρους με μια σειρά βαγόνια να τον ακολουθούν. Ανεβοκατεβαίνει στα βουνά, περνάει πάνω από γέφυρες, μέσα από μια τρύπα στο βουνό, κι ύστερα πάλι απ' την αρχή. Είναι πανέμορφος! Όλα τα παιδιά στο σχολείο μιλάνε γι' αυτόν. Δυστυχώς, όμως, η μαμά λέει πως είναι ακριβός και δεν μπορούμε να τον αγοράσουμε. Τουλάχιστον, δεν τον πήρε κάποιο άλλο παιδί και έμεινε για να μας τον πάρεις εσύ, όταν γυρίσεις.

Η μαμά λέει ότι του χρόνου θα είναι διαφορετικά. Οι κακοί άνθρωποι θα έχουν φύγει και οι μπαμπάδες θα έχουν γυρίσει στις οικογένειές τους. Έτσι θα είναι όλοι ευτυχισμένοι. Ελπίζω να είναι αλήθεια και να μη μας το λέει μόνο για να μην είμαστε λυπημένοι. Η μαμά μερικές φορές μας δίνει ελπίδες και αισιοδοξία για ένα καλύτερο μέλλον. Η καημένη η μαμά, κάνει ό, τι μπορεί για μας και πάντα μοιάζει εξαντλημένη. Ανυπομονούμε να έρθεις, για να ξεκουραστεί λίγο και αυτή. Μέχρι τότε θα περιμένουμε την απάντησή σου.

Με αγάπη,

Ο Πέτρος και η Αγγελικούλα

..... Αναστασίου Κωνσταντίνος, B1

Αγαπητά μου παιδιά

τι κάνετε; Ήθελα να σας απαντήσω καιρό τώρα αλλά δεν τα κατάφερα γιατί εδώ που είμαι έχω πολλή δουλειά, αλλά ευτυχώς βρήκα λίγο χρόνο. Λοιπόν τον σιδηρόδρομο, τον σιδηρόδρομο φέτος δεν τα κατάφερα να σας τον αγοράσω, αλλά σε λίγους μήνες που θα τελειώσω τις δουλειές που έχω θα σας τον πάρω οπωσδήποτε. Επίσης κάτι άλλο σημαντικό που με ρωτήσατε ήταν άμα θα σας αναγνωρίσω, η αλήθεια είναι πως όχι γιατί όταν έφυγα για την εξορία ο Πέτρος ήταν μόλις 3 χρονών και η Αγγελικούλα ενός. Σίγουρα θα έχετε ψηλώσει, θα μιλάτε, θα περπατάτε, θα έχετε κάνει παρέες, θα μάθατε γραμματική και αριθμητική, θα μάθατε να φέρεστε σωστά και πολλά άλλα. Κάτι άλλο που μου είπατε είναι πως είναι τα πράγματα εδώ στην εξορία είναι σαν μια μαγική πόλη με πολύ κόσμο, καταπληκτικό φαγητό, όλα είναι πανέμορφα αλλά δυστυχώς είναι μόνο για μεγάλους. Την μαμά σας βέβαια δεν την πήραν γιατί κάποιος έπρεπε να σας μεγαλώσει και αποφασίσαμε από κοινού ότι θα έπρεπε να φύγω εγώ και όχι εκείνη γιατί κάποιος έπρεπε να σας φροντίσει. Α και κάτι τελευταίο να προσέχετε τους εαυτούς σας αλλά και την μάνα σας, πολλά φιλά σίγουρα θα τα ξαναπούμε.

Ο μπαμπάς σας

..... Ανδρεοπούλου Παυλίνα, B2

23 Νοεμβρίου 1956

Αγαπητά μου παιδιά,

Αυτό το γράμμα θα είναι αρκετά μικρό. Θα σας πω ό,τι έχω να πω σύντομα, διότι αν με δουν να γράφω αυτό το γράμμα, δεν ξέρω ποιές θα είναι οι συνέπειες αυτή τη φορά.

Η αλήθεια είναι πως η ζωή εδώ δεν είναι και πολύ ευχάριστη. Όσο για το αν θα γυρίσω σύντομα...δυστυχώς, δεν ξέρω αν θα μ'αφήσουν να φύγω ποτέ από εδώ. Γι' αυτό λοιπόν χρειάζομαι την βοήθειά σας. Έχω ένα σοβαρό πρόβλημα. Θέλουν να με κρατήσουν στην εξορία, για πάντα! Θέλουν να δουλεύω κάθε πρωί έως το βράδυ μέχρι να πεθάνω. Εγώ όμως έχω ένα παλιό φίλο που ξέρω πώς μπορεί να με βοηθήσει. Μια φορά του είχα σώσει τη ζωή! Ζει στην Γερμανία, μα μιλάει άπτεστα τα ελληνικά. Γνωρίζω πως είστε πολύ μικρά για να καταλάβετε ,αλλά δεν έχω άλλη επιλογή. Αυτό που θέλω να κάνετε είναι να δώσετε αυτό το γράμμα στην μητέρα σας. Πείτε της να τηλεφωνήσει σε αυτόν τον αριθμό:+49 78683466 και να ζητήσει τον Χρήστο. Μόλις επιβεβαιωθεί πως μιλάει με τον ίδιο, να του εξηγήσει πως έχει η κατάσταση. Ξέρω πως έχει έναν γνωστό εδώ, που μπορεί να με βγάλει από αυτό ο βασανιστήριο. Έτσι θα μπορέσω να σας ξαναδώ. Μου λείπετε πολύ. Μακάρι να μπορούσα να σας κάνω μία σφιχτή αγκαλιά.

Με αγάπη,
ο μπαμπάς σας

..... Αντωνιάδου Γεωργία, Β1

10 Δεκεμβρίου 1957

Αγαπητά μου παιδιά, Αγγελικούλα και Πέτρο,

Μου λείπετε πάρα πολύ και λυπάμαι που δεν μπορώ να είμαι μαζί σας. Δυστυχώς θα μείνω για πολύ καιρό εδώ και δεν ξέρω πότε θα μπορέσω να σας δώ. Θα προσπαθήσω να ερθω το συντομότερο.

Η μητέρα σας μου είπε για το παιχνίδι που θέλετε να πάρετε ,τον σιδηρόδρομο, όμως εμείς αυτή την στιγμή δεν μπορούμε να το αγοράσουμε γιατί είναι πολύ ακριβό, αλλά θα σας πάρω άλλα παιχνίδια όταν έρθω. Όμως πρέπει να είστε καλά παιδιά, να βοηθάτε την μαμά σας και να τα πηγαίνετε καλά στο σχολείο.

Εμαθα πως κάνατε και καινούργιους φίλους, ελπίζω να είναι καλά παιδιά και να περνάτε όμορφα μαζί τους. Θα τους γνωρίσω όταν ερθω από κοντά. Τώρα να περνάτε καλά και να μην στεναχωριέστε για εμένα που είμαι μακριά. Καποια στιγμή θα επιστρέψω και τότε θα πάρουμε το παιχνίδι που θέλετε, τον σιδηρόδρομο, και θα παίξουμε όλοι μαζί.

Να θυμάστε πως σας αγαπάω και δεν σταματάω να σας σκέφτομαι. Ανυπομονώ να ξαναμιλήσουμε.

Με αγάπη,
Ο πατέρας σας

..... Βοριαζίδου Μαρία, Β1

Γειά μπαμπά,

10/1/50

Γιατί δεν ήρθες; Η μαμά μας είπε ότι θα έρθεις μετά τις γιορτές αλλά δεν είσαι εδώ τώρα.

Εμείς ήμαστε καλά, αν εξαιρέσεις ότι δεν πήραμε ένα τέλειο παιχνίδι για δώρο Χριστουγέννων. Το πουλάει ο κυρ- Νίκος που έχει το μαγαζί δίπλα από τον φούρνο. Είναι ένας τεράστιος σιδηρόδρομος και η μαμά μας είπε ότι θα μας τον πάρεις εσύ, όταν θα ερχόσουν .Πολλά ακόμα παιδιά τον ήθελα,ν αλλά δεν τον απέκτησαν, το κάθε ένα για τους δικούς του λόγους.

Η μαμά δεν είναι καλά, αλλά όταν την ρωτάμε, μας λέει ότι δεν έχει κάτι και ότι όλα είναι καλά . Εγώ και η Αγγελική προσπαθούμε να την βοηθάμε όσο μπορούμε, ακούμε τι μας λέει , προσπαθούμε να μαζέψουμε και εμείς λεφτά ,αλλά δεν είναι αρκετό .

Στο σχολείο δυσκολευόμαστε λίγο, γιατί κάποια παιδιά μας κοροϊδεύουν για τα ρούχα μας, για το ότι δεν έχουμε όλα τα βιβλία και τα τετράδια και επειδή εμείς δεν παίρνουμε φαγητό από την καντίνα αλλά κουβαλάμε από το σπίτι .Αλλά είμαστε πολύ καλοί μαθητές! Η μαμά λέει να συνεχίσουμε να διαβάζουμε για να παίρνουμε καλούς βαθμούς και να γίνουμε γιατροί ή δάσκαλοι, για να μην χρειάζεται να συνεχίσουμε να ζούμε έτσι, όταν μεγαλώσουμε.

Μπαμπά, μας λείπεις πάρα πολύ. Θα σε περιμένουμε. Ελπίζω οι κακοί άνθρωποι να σε αφήσουν να φύγεις και να είσαι καλά. Σε παρακαλώ, απάντησε μας γρήγορα.

Σε αγαπάμε,

Πέτρος και Αγγελικούλα

.....Καριοφύλλη Ραφαέλλα, Β1

25 Ιανουαρίου 1954

Αγαπητά μου παιδιά,

Καλή χρονιά! Σας σκέφτομαι συχνά! Αναρωτιόμουν πώς περάσατε τα φετινά Χριστούγεννα, ώσπου έλαβα το γράμμα σας. Μην ανησυχείτε, θα γυρίσω σύντομα κοντά σας και όλα θα αλλάξουν, όλα θα είναι όπως παλιά και ακόμα καλύτερα! Η μητέρα σας δεν θα χρειαστεί να ζητιανεύει και εσείς να είστε σίγουροι πως θα μαζέψω όσο το δυνατόν γρήγορα χρήματα και θα σας αγοράσω το πολυπόθητο σιδηρόδρομο και την κούκλα που μου ζητήσατε.

Εδώ στο νησί όλοι λένε πως θα μας ελευθερώσουν σύντομα. Είμαι σίγουρος, θα γυρίσω γρήγορα κοντά σας, πιο σύντομα από ό,τι λέει η μητέρα σας. Εγώ περνάω μια χαρά, μην ανησυχείτε. Όλη μέρα μας βάζουν να δουλεύουμε κι αυτό με κάνει να ξεχνιέμαι. Μου έλειψε το ζεστό, σπιτικό φαγητό της μαμάς. Στο ίδιο κελί όπως σας ξαναείπα, είναι ένας φιλόλογος που με βοηθάει πολύ στο να μορφωθώ, έτσι περνώ τα βράδια, γράφοντας και διαβάζοντας. Έχω μεγάλη βελτίωση και στην ορθογραφία και στην έκφραση.

Μόλις επιστρέψω, σας υπόσχομαι πως ό,τι έχετε στερηθεί, θα σας το αγοράσω, ρούχα, παπούτσια, ζεστά παλτό, βιβλία για το σχολείο και τρόφιμα. Θα πάμε ξανά στην οδό Αιόλου, αλλά τούτη τη φορά δε θα ζητιανεύετε αλλά θα ψωνίζετε. Σας υπόσχομαι πως όταν επιστρέψω, η οικονομική μας κατάσταση θα καλύτερέψει, γιατί θα ψάξω να βρω μια καλύτερη δουλειά. Μου έχετε λείψει, σας αγαπώ πολύ, σας λατρεύω! Χαιρετίσματα σε όλους τους φίλους και συγγενείς. Δώστε φιλάκια στη μαμά.

Με αγάπη,
ο πατέρας σας

..... Ουζουνίδου Σοφία, Β2